

INVESTEREN IN DE BODEM = INVESTEREN IN HET WATERSYSTEEM

Een goede bodem en een gezond watersysteem zijn nauw met elkaar verweven. Daarom werkt Waterschap Vallei en Veluwe samen met boeren aan bodemverbetering.

“Eigenlijk is het niet nieuw dat boeren slootmaaisel afnemen van waterschappen”, vertelt Marinus van Dijk van Waterschap Vallei en Veluwe. “Ze regelden dat al vele jaren terug met mijn collega’s, omdat ze gewoon het belang ervan zagen voor hun grond. Maar regelgeving dwong ons om met deze praktijk te stoppen. Pas enkele jaren terug kwam het onderwerp weer naar voren, bij de herinrichting van de Modderbeek. Mijn collega’s hebben toen afspraken gemaakt met een boer in de omgeving om het maaisel af te nemen. Op andere plaatsen gebeurt dat ook. Sommige boeren rijden zelf met een trekker en kar mee tijdens het opschoonwerk van de sloot om maaisel meteen te verzamelen en rijden het zelf op hun land uit. Anderen verzamelen het maaisel eerst (ook van de burenen) en verwerken het tot compost.

Het gebruik van maaisel bij de Modderbeek was een lokaal initiatief, maar binnen ons waterschap werkte dat aanstekelijk. Bij bijeenkomsten in ons beheergebied kwam het onderwerp ‘maaisel’ steeds vaker naar voren. En waar boeren voorheen maaisel vooral zagen als een last – waarmee ze werden opgezaagd vanwege een ontvangstplicht van het aangrenzende waterschap – gaan ze het steeds meer beschouwen als een gunst. Ze zien dat het mooi spul is.”

Bodemverbetering in het hele stroomgebied

“Inmiddels zoeken we bij de Nederwoudse beek, nabij Lunteren, naar een grootschaliger aanpak voor bodemverbetering. Want voor het watersysteem zet het pas echt zoden aan de dijk als de bodem in het hele stroomgebied wordt verbeterd. Pas dan kan deze als een ‘buffer’ voor het stroomgebied fungeren, door water op te vangen in natte tijden en water vast te houden in droge perioden. Daarom zijn we met tientallen boeren en loonwerkers in gesprek: welke maatregelen kunnen we nemen? Hoe pakken we het samen aan?”

In dat kader hebben we op 12 oktober een demonstratie ‘composteren van slootmaaisel’ gehouden. Daar vertelden we over het belang van compost en over verschillende methoden van composteren en lieten we zien hoe gecomposteerd slootmaaisel eruitziet. De boeren zijn geïnteresseerd in het materiaal en zien goede toepassingsmogelijkheden.”

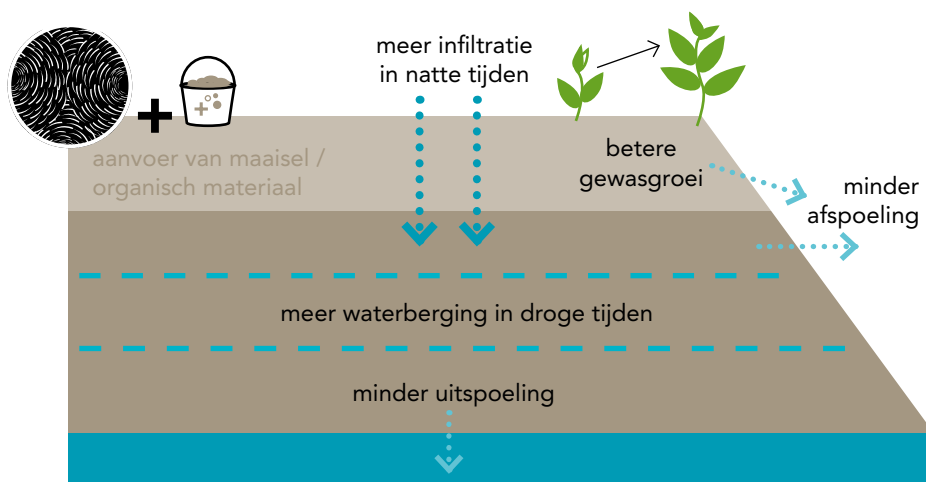
Dilemma’s

“Soms is het een dilemma of je kiest voor de kleine kringloop of het centraal composteren. Die keuze vereist gebiedskennis en maatwerk, want het ene maaisel is het andere niet. Soms is het relatief schoon,

terwijl er soms ook verontreinigingen inzitten. Ook tijdens de demonstratie composteren zagen we dat er soms wat vuil zit, zoals stukjes plastic of stenen. Stukjes glas willen boeren er bijvoorbeeld echt niet in hebben: als dat in de maag van de koe terecht komt, legt deze het loodje. Professionele composteers hebben methoden om vervuilingen te verwijderen, maar individuele boeren die zelf composteren hebben die niet zomaar ter beschikking.

Verder botsen de tijdschalen. Als uit onze berekeningen blijkt dat een bepaalde locatie gevoelig is voor wateroverlast, wordt gezocht naar technische oplossingen. Je zou ook kunnen zeggen: we gaan samen met de boer zoeken naar bodemverbeterende maatregelen, zodat we het water kunnen opvangen. Maar dat vraagt om een langere adem en je kunt vooraf niet zeggen wanneer het knelpunt is opgelost. Wanneer ben je klaar? En wie is er verantwoordelijk? Deze botsende tijdschalen spelen ook voor de boer. Veel boerenbedrijven hebben het de afgelopen jaren financieel zwaar gehad, met hoge kostprijzen en lage opbrengsten. Daardoor waren ze minder genegen om in een goede bodem voor de lange termijn te investeren. Tenslotte kunnen we als waterschap

WERKEN AAN BODEMVERBETERING VOOR:

Waterschap Vallei en Veluwe

de transitie niet alleen bewerkstelligen. Zelfs al krijgen we tientallen boeren enthousiast, dan nog lopen we tegen landelijke regelgeving aan. Die beperkt bijvoorbeeld de afstand waarover het maaisel mag worden vervoerd. En ook al kan het voor de bodem goed zijn om maaisel en mest te mengen, voor de wet moet het dan in zijn geheel worden behandeld als meststof en worden meegenomen in de mestboekhouding van de boer.”

Van water naar land

“Ik ben er van overtuigd dat we voor het verder verbeteren van ons watersysteem het water uit moeten klimmen en het land op moeten kruipen. Met bodemverbetering kunnen we het watersysteem veerkrachtiger maken en – door het voorkomen van uitspoeling – de waterkwaliteit optimaliseren. Alleen door naar de ‘haarvaten’ van het watersysteem te kijken, kunnen we onze doelen voor de lange termijn halen.” ∞

FEITEN

- A Projectlocatie**
Beheergebied Waterschap Vallei en Veluwe, Nederwoudse beek
- B Eigen doelen en ambities**
‘Hoogwaardig benutten van slootmaaisel voor bodemverbetering’
- C Betrokken (keten)partners**
 - Waterschap Vallei en Veluwe
 - Agrariërs
 - Gebiedscoöperatie O-gen
- D Bijdrage aan de Transitie Agenda**
Actielijn ‘Circulair en regeneratief gebruik van bodem en nutriënten’

Relevante interventies

- Optimaliseren van de hoeveelheid organische stof in de bodem
- Aanpassen van de meststoffenregelgeving, zodat aanvoer van organische stof en duurzaam bodembeheer wordt gestimuleerd, waarbij individueel en gebiedsgericht maatwerk mogelijk is